

ZDRAVJE V OBČINI LUČE

Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) vsako leto pripravi statistične podatke o zdravju v 212 slovenskih občinah. Na ta način lahko vsaka občina prepozna izzive in svojo vlogo tudi na področju varovanja, ohranjanja in krepitev zdravja. Podatki niso namenjeni primerjavam z drugimi občinami, saj na njihovo vrednost med drugim vpliva število prebivalcev in velikost preučevanega problema v posameznih občinah. Sestavni del projekta Zdravje v občini je spletna aplikacija, ki omogoča takojšen in interaktiven vpogled v zgoraj opisane podatke. Aplikacija je na voljo na spletnem naslovu <http://obcine.nijz.si>.

Zadnja publikacija je bila izdana leta 2020 in vključuje podatke preteklih let. Občina Luče je po zadnjih podatkih NIJZ za leto 2018 povprečno razvita slovenska občina z indeksom razvitosti 0,82, kar jo znotraj Savinjske regije uvršča na devetindvajseto mesto med 31 občinami. Občina odstopa od slovenskega povprečja z negativnim prirastom prebivalstva (2018: Luče -6,8 ‰, Slovenija 6,8 ‰) in višjim deležem odraslih, starih 25-64 let, ki imajo končano največ osnovno šolo (2018: Luče 23,6 %, Slovenija 14,4 %). Stopnja izobrazbe je pomembno povezana z zdravjem – višja kot je, več zdravja za posameznika ali populacijo lahko pričakujemo.

V 11 od 35 spremljanih kazalnikov, s katerimi so ocenjevali zdravje prebivalcev slovenskih občin, se občina Luče statistično značilno razlikuje (boljše, slabše, neopredeljeno) od povprečja preostale Slovenije.

Ugodnejše stanje v primerjavi s povprečjem preostale Slovenije ima občina v treh kazalnikih. Zaznani sta višji delež presejanih žensk, starih 20-64 let, v Programu Zora (povprečje 1. 7. 2015 - 30. 6. 2018: Luče 79,2 %, Slovenija 71,7 %) in nižja povprečna bolniška odsotnost, ki je v občini v letu 2018 znašala 13,2 koledarskih dni nezmožnosti za delo na delovno aktivnega prebivalca, medtem ko znaša slovensko povprečje 16,4 dni. Indeks telesnega fitnesa otrok, starih 6 do 14 let, ki meri njihovo gibalno učinkovitost (telesni fitnes se izračuna kot povprečna vrednost štirih gibalnih nalog - dviganje trupa, tek na 600 m, predklon na klopici, vesa v zgibi), je znašal v letu 2018 60,9, medtem ko je slovensko povprečje 52,3.

Slabše stanje v primerjavi s povprečjem preostale Slovenije pa je zaznati še v višjem deležu prekomerno prehranjenih otrok, starih 6-14 let (2018: Luče 32,4 %, Slovenija 24,5 %) in v nižji presejanosti žensk, starih 50-69 let, v Programu DORA (1. 1. 2018 - 31. 10. 2019: Luče 62,7 %, Slovenija 76,2 %).

Vidna je tudi nižja stopnja novih primerov raka (povprečje 2012-2016, novo odkriti raki razen nemelanomskega: Luče 385/100.000 prebivalcev, Slovenija 563/100.000 prebivalcev). Vrednotenje zadnjega kazalnika ni enoznačno. Delež oseb, starejših od 65 let, ki so vključeni v storitev pomoč na domu znaša za leto 2018 0,0 %, medtem ko je slovensko povprečje 1,7%. Koliko oseb se bo vključilo v storitev pomoč na domu, je odvisno od dejanske potrebe starejših po tej pomoči in tudi od višine cene te storitve, ki jo sofinancira občina; če je sofinanciranje večje, je pričakovati, da se bo za pomoč odločilo več posameznikov.

V primerjavi s preteklimi obdobji v občini Luče zaznavajo upadanje umrljivosti zaradi vseh vrst raka (0-74 let) in samomora. Poleg tega je zaznati porast prekomerne prehranjenosti otrok, prometnih nezgod z alkoholiziranim povzročiteljem, umrljivosti zaradi bolezni srca in ožilja (0-74 let) in bolnišničnih obravnav zaradi zlomov kolka pri starejših prebivalcih, starejših od 65 let. Število bolnišničnih obravnav zaradi srčne kapi (35-74 let) upada, število bolnišničnih obravnav zaradi možganske kapi (35-84 let) pa narašča. Vrednotenje zadnjih dveh kazalnikov ni enoznačno. Podatki lahko odsevajo dejanski porast/upad navedenih bolezni (ter varovalnih dejavnikov in dejavnikov tveganj za njih), kot tudi zmožnost zgodnjega/poznega prepoznavanja teh bolezni med laiki ter odražajo učinkovitost in organiziranosti zdravstvene oskrbe na vseh ravneh. Indeks telesnega fitnesa otrok se je v letu 2018 glede na leto 2015 izboljšal.

Vrednosti kazalnikov so informativne narave in lahko služijo občini ter drugim deležnikom pri spremljanju stanja zdravja v občini skozi leta in iskanju razlogov zanj ter odločanju o ukrepih za krepitev in ohranjanje zdravja. V vseh dosedanjih prikazanih publikacijah Zdravje v občini (2016, 2017, 2018, 2019 in 2020) občina Luče statistično značilno odstopa od slovenskega povprečja z **višjim deležem odraslih, ki imajo končano največ osnovno šolo, višjim indeksom telesnega fitnesa otrok, višjo presejanostjo v Programu Zora in nižjim deležem pomoči na domu**. Gre za kazalnike, na katere je mogoče vplivati s skupnim delovanjem deležnikov lokalnega okolja.

Nacionalni inštitut za javno zdravje

Območna enota Celje

Skupina za nenalezljive bolezni

Kontakt: Lucija Beškovnik, lucija.beskovnik@nijz.si, 03 4251 194